

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Predplata van Šibenika:
— na tromjesečje 3 Kr.
— na godinu 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa donosanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

Predplata i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
obnašenja pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

POLITIČKI RAZGOVOR SA D.^R TRUMBIĆEM

Dr. A. Trumbić, kako smo javili, nalazi se od više dana u našem gradu. Prekojučer 11. o. j., pošao mu je član našeg Uredništva u pohode u „Hôtel de la Ville“. Dr. A. Trumbić ga je velikom ljubezljivošću primio, a kad mu je rečena svrha, naime, da bi mi želili kod njega jedan *interview*, on se nasmijao, onako kako on znađe, pa je napokon pristao, ali pod uvjet, da razgovor bude priobćen posve vjerno.

Ovaj razgovor radi njegove važnosti donosimo u cjelosti. — Na upit, što mu se čini o današnjem položaju u Dalmaciji, odgovorio je:

— Položaj je povoljan. Nije još sve třeđeno kako bi trebalo. Politička je orijentacija danas u nas posve nova, a nije lako da se svak u kratko vrijeme znađe snaći. Borba između narodnjaka i pravaša je prestala, jer su se okolnosti promijenile, pa stoga bilo je lako izvesti fuziju. Ne valja misliti, da je fuzijom stvorena stranka, koja predstavlja stare narodnjake ili pravaše, ili nešto mješovita. Fuzija predstavlja novu organizaciju i novi pravac, koji je došao do izražaja u riečkoj resoluciji i u radu zadnjega sabora.

— Oprostite da Vas prekidam. Rekli ste, da je prestala borba između narodnjaka i pravaša, ali ima pravaša koji se kupe n. pr. oko „Hrvatske Krune“ i „Prave Crvene Hrvatske“, koji nastavljaju borbu. Kako to shvaćate?

— To nije pravaštvo, to je nešto drugo. To se vidi po pisanju listova, koje ste spomenuli. U njima ne čete naći ništa pozitivna što označuje jedan pravac, jednu ideju. U njima se samo psuje, ućka, draži, cijepidlači. To osobito vrijedi za „Hrvatsku Krunu“, dočim „Prava“ u formi je skladnija, ali u stvari je jedno te isto.

Iza sastanka na Rieci izgledalo je da odobrava resoluciju, ali vidite sada, kako je postigla unisono sa svojom drugaricom u Zadru. Ta grupa nema ljudi, koji mogu reprezentirati jednu stranku, računajući na svedenstvo, na koje nastoji uplirati stvarajući u politici vjersko klerikalno pitanje. Ta je tendencija očita i ako u dotičnim listovima to se kad i kad nieće.

— Kako mislite dakle, da valja raditi u današnjim našim prilikama, gdje su tolike različite tendencije u povelju?

— Drugacije nego prije. Danas se je politički život demokratizirao. Prije narodnu politiku u Dalmaciji vodili su pojedini pr-

vaci, pojedine nplivnije ličnosti u pojedinim mjestima, koje su osnivale nekakve male dinastije. Masa inteligencije i puka sledila je i odobravala što bi vodje odredili. Danas nije više tako. Potrebe i naprednije ideje traže da sva ona masa, koja sastavlja jednu organizaciju političku, ima direktnog utjecaja na javni život. To je u glavnom dobro i ako se često događa da pojedine osobe, koje spadaju u niže redove, hoće da se nameću javnosti.

— Ali oprostite, gosp. zastupniče, prigovora se ipak, da su n. pr. fuzija i riečka resolucija bile provedene bez sudjelovanja širih krugova naroda.

— Taj prigovor nije na mjestu. Zastupnici su proveli samo klubsku fuziju i odredili joj program. Organizacija stranke kao takove provest će se na skoro, čim budu konstituirane sve občine u Dalmaciji. Ne da se ni pomisliti, da se program fuzije mogao redigirati na jednoj narodnoj skupštini, koja za to nije sposobna. Drugo je vodstvo, a drugo je rad stranke. Dok bude na svijetu koje mu drugo organizacije, mora obstojati i vodstvo, koje ima davati direktivu. Tu odlučuje sposobnost vodstva, koje uvažava prilike, potrebe i zahtjeve cele organizacije, pa prama tome udešava svoj pravac. Ako vodstvo tako ne postupa, već radi samovoljno, mora doći u sukob sa strankom. To vrijedi osobito za riečku resoluciju. Da je odbor, koji je viećao u Opatici dao u javnost svoju osnovu prije sastanka na Rieci, bilo bi nastalo prepiranje, koje ne bi stvari ništa koristilo već škodilo. Vi razumijete, da bi stanoviti elementi bili sve učinili, da sastanak na Rieci ništa ne zaključni, a time bi se zastupnici bili obrušili. U ostalom resolucija nije značila nikakvo iznenađenje, jer ideje, koje su u njoj zastupane, bile su već poznate u našem javnom životu, pošto su ih mnogi neodvisni elementi, posebice novine, već odviše vremena prije sastanka izitalice i zagovarale. Spomenut ću ovdje baš „Hrvatsku Rieč“, ako mi dozvolite, o kojoj mora se priznati, da je liepo uređivana, a što je glavno, list imade zdrav pravac, koga se dosljedno drži. Ona je još prije riečke resolucije zastupala ideje, koje su na sastanku riečkom našle konkretna izražaja. I ako je „Hrvatsku Rieč“ još u svom početku naglasila pravaški pravac, to joj ipak nije smetalo, da *motu proprio* zauzme stanovite, na koje se postavila nova naša politička orijentacija. Tako valja da bude. Ne valja se slipeo držati formula, valja u politici držati se jezgre. Vi me poznate, ja sam uvijek bio za to, da hrvatski narod mora težiti za svojim jedinstvom i za svojom narodnom slobodom. To je stožer

naše politike, od koga ne ćemo nikada odstupiti. A uzgredice zavise od prilika, u kojima se živi. U stvari sam uvijek odlučan i radikaln, a u formi umjeren. Tako valja da se drži tko stoji u javnom životu na izloženom položaju. Budemo li radili dobro, imat ćemo uspjeha, inače doživjet ćemo i mi ono, što se događa svakomu, tko ne zna odgovoriti narodnom očekivanju.

— Ali, gospodine zastupniče, rad ne može imati uspjeha, ako barem u stranci nema jednodušnosti, a kako i sami znate, u njekim novinama se čita, da u klubu hrvatske stranke te jednodušnosti nema. Je li to istina?

— Ne mojte vjerovati sve, što se u novinama piše. Klub hrvatske stranke složan je. Bez povriede diskrecije mogu vam reći, da svi članovi inadu neograničeno povjerenje i riedko poštovanje prema predsjedniku Dru Periću. To je moralni preduvjet kompaktnosti. Ogromna većina kluba njega sledi u svim političkim pitanjima, jer je s njime jednodušna. Ima doista u klubu jedna mala frakcija konservativne čuđi, ali treba u isto doba konstatirati, da su ti ljudi lealni i pošteni, koji zaziru od svakog intriga. Čitalo se u njekim novinama, da je većina kluba imala izključiti nekoje članove, koji nisu usvojili riečku resoluciju. Mi to nismo učinili i svi smo bili uvjereni, da bi to bila pogreška i šteta, jer bi se time bio prenio razdor u narod, bez potrebe, pošto su njeki, koji na Rieci nisu bili glasovali za resoluciju, istu kasnije usvojili, a njeki prilagodili se da budu pasivni. U ostalom, kako sam iz izkustva naučio, dobro je, da u jednom većem klubu bude različite mnijenja, jer usljed toga razprave su svestranije i zaključci zreliji, što je za stvar sasvim korisno, kad se manjina znađe prilagoditi volji većine.

— To je sve dobro, a molim Vas, hoće li što koristiti, u započetoj akciji, uglavljena sporazum sa Srbima?

— Ja smatram taj sporazum velikom narodnom stečevinom. U tom pitanju naš klub nije se stavio na stanovite naše pokrajinske, već obće narodne politike. Sporazum je bio nužan, jer su Srbi dio našega naroda, pa je naravno, da i taj dio naroda treba zainteresovati za obću narodnu stvar. Sjedinjenje Dalmacije glavna je stvar. I Srbima je bilo dodajalo stati u oporbi proti sjedinjenju, za koje su u prvo doba odlučno radili. Kad se narodna stranka razdvojila, Srbi su, reći ću, za inad ustali proti sjedinjenju, jer je to bio glavni postulat hrvatske politike. Oni su želili naći most, da preko njega stupe opet na stanovite sjedinjenja. Mi smo im taj most rado stvorili

englezi, a osobito ovi zadnji, koji su ekonomski zagospodovali zemljom.

Ne bi bilo točno ni to, kad bi se uzeo kao temelj kod takova proračunavanja glavnica svedenu na minimum, koja predstavlja svaki pojedini izseljenik, jer ju mnogi dobije iz Amerike, ili su mu putni trošak platili oni, koji su već tamo nastanjeni.

Dalmatinac se u obće prilagođuje svakom i nuždežem poslu, nu o obično nastavlja biti u Americi ono, što je bio kod kuće, ponajviše težak ili pomorac.

Poznat pod imenom „el Austrico“, on za lihože malo drži do svoga imena i do jezika, a kako je darovit, kroz veoma kratko vrijeme nauči španjolski, te se njim služi ne samo obće sa stranin svietom, već i u svojoj vlastitoj obitelji.

On je inače triezan, ustrpljiv, radisan i štedljiv, a njegov rad uvažan.

Za moga boravka u Buenos-Ayresu stalo su onamo pridolaziti oveće čete crnogoraca, koji će, ako se stvari ne promijene, kroz kratko vrijeme sačinjavati čitavu naselbenu.

Ni oni ne mogu imati tu zadovoljštinu, da ih se zove njihovim pravim narodnim imenom;

izjavom, da su Hrvati i Srbi ravnopravni. Oni su sada kao i mi jednako osvjeđeni i oduševljeni za sjedinjenje.

— Ali, kako znate, gosp. zastupniče, ima ih koji prigovaraju, da ste u ravnopravnosti predaleko išli u pitanju zastava, priznavši ravnopravne zastavu srbsku kao i hrvatsku.

— Taj prigovor stara je presuda, koja potječe iz prijašnje borbe. Pitanje zastava svađa se na 5—6 občina u Dalmaciji, u kojima su Hrvati i Srbi pomješani. U srbskim občinama vijala se i do sada srbska zastava, što nije bilo nikomu zazorno. U ostalom ne radi se o državnoj zastavi, jer u Dalmaciji države nemamo, a u Hrvatskoj autonomna je zastava hrvatska trobojnica, kojoj ni Srbi ne prigovaraju. Zastava u ostalom nije ništa u sebi absolutna, to je simbol narodne slobode i samoodluke. Kad narod dakle dođe do oživotvorenja svojih ideala, on se biti vlastan da odredi sebi embleme svoga državnoga bica. Glavno je, da narod do toga dođe, a koje embleme će on sebi izabrati, nije odlučno. Francuzki je narod iztakao trobojnu kokardu u velikoj revoluciji, a i hrvatska zastava datira iz novijih vremena. Tim sam pobio prigovor glede zastave. U ostalom u saboru nije bilo prigovora proti sporazumu sa Srbima, niti sa strane zastupnika Prodana. On je izričito priznao, da su Hrvati i Srbi jedan narod i da su među sobom ravnopravni, a za ravnopravnost ćirilice i latinice je isti glasovao. Što se tiče pak zastava, priznao je srbsku zastavu kao crkveni emblem, ali ne narodni, što je u sebi nemisao, jer narod ne može lučiti pojam crkvene zastave od narodne. Obstoje jedna naredba vlade u Zagrebu, kojom se pravoslavnoj crkvi priznaje srbska zastava. To je tendenciozno i izazivlje smutnju, jer se narod mora ozvoljiti, kad vidi da mu se zabranjuje u pojedinim prigodama ona ista zastava, koja mu se u crkvenoj porabi dozvoljava. Ovaj sporazum, koji je postignut u Dalmaciji, odjeknut će povoljno u Hrvatskoj i u Bosni, a i do sad je već donio dobrih posljedica.

— Nadate li se gospodine, da će ovaj novi pokret uroditi uspjehom i u užoj Hrvatskoj, gdje su javni odnošaji nemogući za svaku slobodnu narodnu akciju?

— To je pitanje budućnosti. Nami je uspjelo stvoriti u Zagrebu koaliciju neodvisnih narodnih elemenata hrvatskih i srbskih. Ta koalicija treba da radi snažno u saboru i izvan sabora. Sporazum Hrvata i Srba novi je element, koji može mnogo doprinieti preporuci javnoga života. Priznajemo, da je koaliciji teško, jer je javni život u Hrvatskoj bolestan. Ne da se u kratko odstraniti

prosti ih je puk okrstio jednostavno pridjevkom „los turcos“ ili „los gitanos“, a i ljudi nabraženi, inače slabo upućeni o našim prilikama, kao što mi o njihovim, znadu upasti u takovu pogrešku, koja se meni čini isto tako neoprostiva, kao kad bi na primjer evropejac nazvao afričkoga crnca amerikancom.

Crnogorac, kao što sam imao prigode opaziti, izbjegava svaki rad, koji zahtjeva duševnoga napora; triezan do skrajnosti, njegove su tjelesne potrebe veoma ograničene i zato će ga više puta naći, gdje u bezvezje nuda svoju snagu, koju bezdušni poduzetnici lučkih i željezničkih radnja izrabljuju na svoju vlastitu korist, a na veliku sablazan radničkog svieta, koji u tom panim pravdom nazrieva pogibelj za svoje interese.

Dok je moje zanimanje bilo, da na predgled radnike u jednom pomorskom arsenalu, vidio sam kako je kroz kratko vrijeme njihova nadnica od 5 forinta pala na 80 novčića.

Ogorčenje, koje je među njima zavladalo, kad ih zamienise emrogorci, bilo je takovo, da smu se našao izložen pogibelji života, te u malo što nisam — ni kriv ni dužan — morao oplakati tuđi grieh.

USPOMENE IZ JUŽNE AMERIKE (Buenos-Ayres)

Takav priepor upada u oči osobito onda, kad se narod u ovelom broju sakupi na sjajnu, ili prigodnu kakove svečanosti. Čudnovata nošnja, koju je naš tečaj usvojio od „Gauča“, označuje starijeg doseljenika, dok se skoriji i tim izdaje, što se svedudilj drži postrance, te se boji pristupiti kola. — Novi običaji, koje on još ne poznaje, novi jezik, novo osobito žensko društvo, u kojemu se on ne zna kreirati, čine ga plahim, nespretnim; široke hlače od crne svite utisnute u visoke, svjetle čizme ukrašene gajtanim, biela košulja razporenih, obilatih rukava, nehalno zauzlan ovratnik, naheren klobuk, širokič sprieda nadignutih krila, sve to njega zaslipepljuje, svenu se on divi i čuđi, te jedna čeka čas, kad će i on zamieniti svoj sukneni haljetak sa isto tako resastim pokrivačem — el ponche — kakovim se bani njegov brat ili prijatelj; međutim već u duhu pravi pokuse, kako će i on taj pouche, kad bude htio da koga izazove ili da koga uhvati u kolo, isto onako okičeno predhaci-

sve, što je sistem korupcije i strakovanja stvorio u mnogo godina. Ali treba uztrajati, jer je današnji režim preko Velebita trul i iztrošen.

— Oprostite, još samo malo riječi o magjarskoj koalicioni. Hoće li pregovori dovesti do kojeg praktičnog rezultata?

— Drago mi je, da ste me to upitali, jer prije nego se razstanemo, htio sam na to doći. Upozorujem vas, da je riečka resolucija upravljena na Ugarsku, a ne na koju pojedinu stranku i s toga ona ima trajnu vrijednost bez obzira na fluktaciju stranačkog života. Koaliciona sačinjavava veliku većinu zajedničkog sabora u Pešti i kao takova ona je ustavno glavni faktor u parlamentarnom životu.

Politika, koju je Ugarska do sada vodila za Hrvatsku, nepravdna je i štetna. To je polazna točka riečke resolucije, koja ide baš za tim, da se ti odnosi saniraju i stvori sporazum, koji će počivati na zadovoljstvu jednoga i drugoga naroda. Čim je magjarska koaliciona pozdravila riečku resoluciju i odabrala odbor, da s nami pregovara, priznala je implicite, da međusobne odnošaje treba bolje urediti. Mora se u istinu konstatirati, da je u krugovima magjarske koaliciona nastala nova orijentacija. Oni ne smatraju više Hrvate i ostale slavene na jugu svojim neprijateljima, a utješljivo je, da se na vidiku magjarske politike, kako sam imao prigode čuti od jednog magj. političara, pojavljuju ideja balkanske konfederacije od Karpatu do Carigrada, koju su u svoje doba zagovarali Lajoš Košut i Ante Starčević. Ova ideja sadrži jednu konkretnu misao, koja može usrećiti sve podunavske narode.

— To je istina. Ideja je dobra. Ali kao da su vaši pregovori jenjali. Ili su se u obće napustili?

— Naši pregovori nastavljaju se, ali se razumije, da je zadatak tako zamašit, da treba mnogo pripreve. Odbori se ne mogu sastati prije nego li bude stvorena jedna stvarna podloga za daljnje razpravljane. U ostalom Magjari znadu da nas vodi interes hrvatskog naroda, a i mi znamo, da i oni rade u korist Ugarske. Prema tomu naše zajedničko nastojanje mora da ide za time, da se ti interesi složje i zadovolje, a to je moguće i potrebno.

— Ovakvo je svršio razgovor. Prije nego se naš odaslanik odao, izrazio je svoju zahvalnost na ljubežljivosti i zaželio gosp. Trumbiću, da započeto djelo nastavi i dovrši, a kako je još krepak, radin i veselo u svojoj muževnoj snazi, to je i očekivano.

Osvrli na sabor

Poprimljeni predlog Dr. Trumbića o uvedenju sveobćeg, izravnog, tajnog prava glasa sa razpravom, koja se o njemu vodila, predstavlja treći važni moment prošlog saborskog zasjedanja. Tim predlogom i tom razpravom naš se je sabor uzdigao do visine, do koje nije doprao nijedan pokrajinski sabor. Nigdje nije takav predlog poprimljen tako jednodušno, tako oduševljeno. Malena Dalmacija poslužila je ovog puta uzorom zdravog shvaćanja one pravice, one neoborive političke moralnosti, onog suglasja s duhom vremena, one jedine mogućnosti, po kojoj će narod doći do istinskog, nepatvorenog izražaja svoje volje, svojih prava i svoji tražbina, što u sebi sve uključuje obće izborno pravo. Sabor je tim predlogom progovorio iz dna svakog hrvatskog srca, bio je tumačom prave narodne želje, sintetizirao je u njemu sva sredstva, sve puteve, sve nastojanje naše narodne politike, kojim je najprečca svrha uzdići do realne vrijednosti suverenost naroda i tako svojem narodu omogućiti nesričen razvitak i odlučujući glas u svim pitanjima, koja se tiču njegove sudbine i njegove budućnosti. Sveobće izborno pravo jest jedini put, kojim hrvatski narod može doći do svih svojih prava, koja mu zajamčuju samostalnost, slobodu i jedinstvo. Sveobće izborno pravo u današnjim prilikama najjače je narodno oružje proti svim narodnim nametnicima, a najjače proti nenarodnim vladama, koje u svim hrvatskim zemljama podržavaju ljudi od tih vlada unajmljeni, ljudi, kojima je narodna dobrobit deveta briga, dok su oni neprestano uzvišivani i nagradjeni za to, što taj narod tlačje, što u njemu siju smutnje i razdore, što spriječavaju svako nastojanje oko okupljanja svih narodnih sila, što izcerpljuju i batile snagu narodnu i nametaju i veksalcijama i nasiljem i progonom i izručivanjem narodnog imanja.

Borba proti svim tim nepravdicama vladā, kojima na žalost služe orudjem i neki razvikani narodni kolovodje, iza kako je okušala sva moguća sredstva narodne obrane i odpora, dovela je hrvatske otacbenike do zaključka, da se tim nepravdicama ne može odoljeti, dok traje današnji sistem. Taj je sistem više manje svud jednak, gdje god Hrvati žive, svugdje se proti njima provodjaju iste usilnice i koruptivne mjere, svugdje se nastoji da Hrvat bude oslabljen, osiromašen, kako se nebi ve mogao odhrvati sistemu. Proti tome zlokobnome sistemu, koji ne će pasti sve dotle, dok ga cio narod jednim snažnim, odsudnim udarcem ne srusi, najmoćnije je sredstvo sveobće izborno pravo. Mi smo u našem listu to već svestrano pretrpeli, dokazali smo neodklonivu potrebu uvedenja tog prava za saniranje naših žalostnih narodno-političkih, jāk i gospodarstvenih prilika, pa smo uprav radostni, što je narodno predstavništvo u saboru, shvativši važnost tog najsigurnijeg sredstva narodne obrane, onako dostojanstveno, jednodušno iznelo predlog o sveobćem pravu glasa i onako muževno progovorilo u obrazloženju tog predloga. Predstavnici naroda hrvatskoga, koji takav predlog iznose, koji ga onako energično zagovaraju, doživljuju ipak da im se još uvijek predbacuje izdajstvo radi riečke resolucije. Valja da bude i slipe i glup i gluh, valja da bude zaveden strašću i mržnjom svaki onaj, tko takovim ljudima što takova predbacuje, jer tko se ne boji obćeg narodnog glasa, tko za taj glas radi i vojuje, dokazuje da mu je savjest čist i da s pouzdanjem ide u susret svim mogućim ridikalnim promjenama.

Nego, u koliko smo god s najvećom radošću zabilježili ove glavoje momente prošlog saborskog rada, u koliko opet nismo toliki optimiste, da bi smo mogli povjerovati i pomisliti, da je to jedino dosta, da je tim prestala svaka daljnja dužnost narodnog zastupstva. Ono što se učinilo u saboru nije nego početak, nije nego temeljni kamen, na kojemu se mora dalje raditi i graditi zgrada narodnog obćeg blagostanja. Potrebno je za taj rad angažirati cio narod. Onaj narod, koji je djelovanje svojih predstavnika u saboru diljem ciele naše zemlje odobrio i veseljem pozdravio, još će veselije odazvati se svakom takovom pozivu njihovom. Radi toga od priekje je potrebe, da zastupnici prenesu od sada svoj rad i svoje nastojanje i na drugo polje, na polje narodnog sudjelovanja. Zastupnici bi dakle trebali začti među izbornike i tu, u narodu, zanieti svaku dušu za one narodne ideale, za kojima su težili, kad su se u saboru onako podnijeli. U svakom izbornom kotaru morale bi se držati što prije skupštine i na njima svaki zastupnik trebao bi da dače račun svog rada, da osvjethi, razjasni današnje stanje, da svestrano prikaže za čim teže i zastupnici i riečka resolucija i sporazum stranaka i sveobće izborno pravo, pa da onda narodnim plebisitom bude potvrđeno, odobreno, poduprto sve ono, što je sabor tek započeo, a što narod mora da nastavi i dokrajči na svoju sreću, na sreću ciele domovine Hrvatske.

Još nam ostaje, da se osvrnemo na neke predloge i zakonske osnove poprimljene u saboru. O tome ćemo u narednom, završnom članku.

Pismo iz Zagreba.

(Hrvatski Sabor)

ZAGREB, 9/12. '95.

Sjedinica 6.og prosinca. Od vlade prisutni ban i oba odjelna predstojnika. Dr. Ivan Banjavčić i dr. podnijeli su ovaj prešni predlog:

„Pošto je u 136. sjednici hrv. sabora od 4. prosinca 1905 najavljena zamolnica kr. sudbenog stola u Zagrebu za izručenje nar. zast. dra B. Vinkovića, Dra A. Harambašića i Grge Tuškana u svrhu progona radi dobožnjeg zločina veleizdaje; pošto je time očit povrijediti zakl. od 16. svibnja 1867 o nepovredivosti i neodgovornosti narodnih zastupnika za njihova mnijenja izjavljena pri razpravi kojega predmeta, zahtjevaju podpisani da odbor za imunitet bezodlučno o tom podnese svoje izvješće i jer dotle nije narodnim zastupnicima zajamčena sloboda govora i mnijenja, da se do konačnog rješjenja spomenute zamolnice obustavi svako daljnje razpravljaje sabora“.

U proračunskoj razpravi govori magjaron pop Svinj. Cielj govor sastojao mu u denunciranju o porbe, zagovaranju magjarskih vjerskih udruga. U saboru već je jednom izjavio, da je svaka vlast od Boga te zato, da podupire i vjere, a naravski, da i danas glasu za proračun.

Dr. Ivan Banjavčić obrazlaže svoj prešni predlog: Ovo je najvažniji predlog, što je ikada sabor razpravio, a i najsvetiji po svom sadržaju. Ima li igdje na svijetu sabora, nađ kojim visi Damoklov mač? Ima u Hrvatskoj. (Magjaroni: ne). Jest, kad je sudbena vlast zasjekla u narodni hram, a sabor. Pokraj ukimite porote, pokraj skućene slobode štampe, sastajanja itd., jedino je u saboru ostala slobodna rieč. U Ugarskoj imadu municipalnu autonomiju, kod nas je nema. Državna vlast pošje u sabor, da uzme jedinu još slobodu, slobodu narodnog zastupnika. Rieči, koje da su i vani izrečene, ne bi bile kažnjive, klasificirane su kao zločin veleizdaje. Iznašati u vanjski svijet, da je ono nekoliko rieči veleizdaja, sramota je za zemlju. Ako su ti zastupnici radi onih rieči veleizdajnici, veleizdajnici je i sam narod, kojemu su ti veleizdajnici predstavnici. Mnogo toga se kod nas dogodilo, radi česa vanjski svijet, koji nas pozna, ne građa se, a koji nas ne pozna, na nas gleda prezirno. Nada se, da pod vladom muža iz slavne hrvatske obitelji ne će se dozvoliti ovaj atentat, te da će se priznati prešnost ovom predlogu. (odobravanje u saboru i na galerijama).

Zast. Nedjeljković (magjaron) kao predsjednik odbora za imunitet izpričava, što nije mogao sazvati odbor radi saborskih sjednica. Izjavlja, da prima prvi dio predloga, dočim se dragom dielu protiv. Uvjerem je, da ne će biti nikoga, koji bi bio za to, da se kratki sloboda rieči postupanjem nepozvanih vlasti.

Prešnost predloga jednodušno primljena, te se prelazi na razpravu, da li se ima primiti sam predlog.

Dr. Mažuranić (hrv. stranka prava): kad se sjeti, što se je dogodilo, mora upregnuti sve sile da se suzdrži. Počinjen je atentat na zakonski članak o neodgovornosti i nepovredivosti nar. zastupnika. Mi moramo na taj atentat odgovoriti. — Imunitet nije jedan privilegij već bitna sastojina sabora, bez imuniteta nema sabora. Sabor je tielo, koje ukida, promjenjuje i stvara zakone, a oni koji to rade moraju imati neki osobiti položaj. Kad toga ne bi bilo, onda bi se ipso tko hoće, da srusi koji stari zakon počino kažnjivo djelo. Kad bi se ovakav atentat gdje drugdje dogodio, ciele bi parlament digao se i tražio kaznu za onoga, koji bi se bio drznuo taj atentat počinuti. On (govornik) kao osoba ne bi bio potpisao predlog, jer mu se čini preblag. On bi tražio da se glasuje nepovjerenje predsjedniku, jer nije znao štititi ugled i pravo sabora, kad je primio sudbenu zamolnicu. Zatim zahtjevu bi, da se kazni onoga, koji se usudio taj atentat počinuti, a ako bi to bila vlada, moralo bi se staviti ju pod obznu. Vi (većini) sa zlo shvaćene disciplne, da izključite dva tri nepočudna člana, spremni ste zapaliti vlastitu kuću. Osvrće se za tim na pisanje magjaronskih novine, koje se služe sofizmama, da zastupnike štiti imunitet samo za mnijenja, a ne za konsumiranje delikte. Ali najprije mora se konstatirati delikt, još prije saslušati okrivljenika. Zakon o imunitetu učinjen je forme radi, jer on je bitna sastojina parlamenta, a pojam parlamenta izključuje delikt. Može se dogoditi, da jedan član sabora ne zaodjene svoje izraze u doljnu formu, a zato je tu saborski poslovnik. Inače odzeto je pravo promjene postojećih zakona i stvaranje novih. Ali nemože se dozvoliti, da se radi propusta forme podkapa fundament ustava. Za to je potpisao predlog, koji u drugom dielu traži, da se u ime protesta obustavi saborsko razpravljaje. Reklo vam se, da ste grobati prava domovine ali ako ovo sankcionirate, vi ste pogazili suverenitet naroda, koji vas je amo poslao. A taj narod, ako hoće sabor bez imuniteta, neka mu bude. (Živo odobranje na ljevici i galerijama).

Dr. B. Vinković kaže, kad se je dao birati, da je bio spreman na sve, pače i na to da se nađu dve propalice, da ga potvore kao ubojicu. On je spreman odgovarati za svoje rieči, ali konstatuje, da se izručenje traži na temelju krivih informacija. Odbija, da bi o osobi kraljevoj ista bio rekao.

Dr. Harambašić prosvjeduje, da bi i pod zaštitom imuniteta bio veleizdajnik domovine; prosvjeduje da se sig veleizdajstva baca na potpisatelje riečke resolucije. Izjavljuje se spremnim odgovarati za svoja djela, kao što je bio spravan i prije da radi dve pjesme zajedno sa Nikolom Kokotovićem izdržti 3 mjeseca iztražnog zatvora, jer pjesme inkriminirane sa veleizdaje.

Kod glasanja za ciele predlog dra Banjavčića i dr. glasuje oporba i tim predlog pada, dočim samo za prvi dio predloga glasuju sami magjaroni, te je tako taj dio primljen.

Sjedinica nastavlja se posle podne u 5 sati, a govorit će u proračunskoj razpravi Dr. Harambašić.

Gradsko zastupstvo proti d.ru Amrušu.

U sjednici 11. o. m. j. gradskog zastupstva pri glavnoj razpravi o proračunu gradske obćine za god. 1906, gradski zast. arhitekt Holjac u ime 11

nezavisnih gradskih zastupnika, članova središnjeg kluba, izjavlja, da buduć dr. Amruš, kandidiran po srednjem klubu na čast gradskog načelnika, u svom kandidacionom govoru u klubu prihvatilo uvjeta, da se politikom ne će baviti, a buduć zadatu rieč prekršio, jer nemaju u njemu povjerenja, odlaklanjaju proračun. Gr. zast. Timet u ime čistih izjavlja, da odlaklanjaju i da će odlanljati proračun dok god bude u Hrvatskoj obstojala nagodba. Gr. zast. dr. Malin (magjaron) izjavlja, da će on i drugovi mu glasovati za proračun, buduć politika u gradsko zastupstvo nespada, te se ima gradskog načelnika prosudjivati samo po onim činima, koje kao takav čini. — Načelnik dr. Amruš izjavlja, da što kaže, to i drži, a što je u klubu obrekao (naime, da se politikom ne će baviti), to da amo nespada. — Pri glasanju odlaklanjaju se proračun sa 21 proti 15 glasova. — Zapisnik sjednice ojevorenjen stane sessione. Na jedan upit glede odreke na časti načelnika, dr. Amruš izjavlja: „niti sam se zahvalio, niti ću se zahvaliti“. — Pošto je tako d.ru Amrušu izraženo nepovjerenje, te tako proti sebi ima većinu gradskog zastupstva, a pošto je sam izjavio, da se zahvaliti neće, očekuje se razpust gradskog zastupstva te imenovanje vladinog povjerenika za upravitelja gradskog poglavarstva. Govori se, da će vladinim povjerenikom biti imenovan sam dr. Amruš ili odjelni savjetnik dr. Malin.

POLITIČKI PREGLED

HRVATSKA.

Ovih zadnjih dana, osim pokušaja za izručenje narodnih zastupnika, imademo i novu senzaciju. Dr. Josef tužio je Potočnjaka, a ovaj je izjavio da nastupa dokle istine. Stojimo dakle pred razpravom od velike važnosti. Osim toga, nešto nevidjena i nečuvena uprav nevjerojatna dogodilo se sa Dr. Josefom. On, najveći, nudja se Tuškamu, „Grigi od karduna“, „krivokletniku“ na izmirenje. A kao da to nije dosta, moli izjave u oporbenih novinara...

Skupštinski pokret napreduje. O saboru izvješćujemo u pismima iz Zagreba.

UGARSKA.

Izgleda da će se zapletaj u Ugarskoj rješiti mirnije, nego se mislilo. Na 19. o. m. morao bi se sastati sabor, pak kao da strasti jenjavaju. Prognose se dapače glasovi, da će Fejervary odstupiti, a da će vladu preuzeti koaliciona. Izazne stranke drže sastanke svojih klubova, gdje se neumorno razpravljaju o položaju.

I socialisti se pokazuju življi nego do sada. Drže velike skupštine i šalju odaslanstva koalicioni da ugovaraju u pogledu obćeg izbornog prava.

Kosutova stranka je već pristala na obće pravo glasa. Ista je također zaključila, da se zastupnici mirno razidju ako dođe do zatvora ili razpusta sabora.

Ako i ostale stranke poprime ove zaključke o obćem izbornom pravu, Fejervary morat će odstupiti kao no ti bez oslona u zemlji.

AUSTRIJA.

Zastupnik Schneider izrekao je govor na skupštini austr. drvočelaca. Reče, da austr. Vlada po višem nalogu radi dogovorno sa socialistima, te da želi razbiti srednjih stališa. Dokazano je, da su troškove za demostacije od 28 prošl. mjes. izdržali Artur Krupp i Schüller, članovi gospodske kuće. Zato će oni dobiti dakako naslov baruna.

Administrativno vieće južne željeznice pristalo je na to, da se austr. željeznicearima povise brata. — Grčki kralj bio je ovih dana u Beču, pa krenuo u Metke.

RUSIJA.

Protorevolucija, o kojoj se ovih dana govorilo, nije uzneslila. Položaj Witte-a je nepromijenjen, i ako je došao u ozbiljan sukob s ministrom unutarnjih djela Durnovom radi poštar-brzoj štrajka. Najobiljnije prieti vojnička pobuna, o kojoj dolaze već predtečne viesti. — Medjutim javlja se i to, da je car izdao ukas, kojim se normiraju naredbe glede štampa. Ukinita je preventivna cenzura. Narodne štampe podpada od sad samo sudu. Poštarsbrojarni činovnici odlučise sliediti štrajkom, dok im se god ne dozvoli ustrojenje njihova društva. Car se zahvalio Kokocima na žrtvama, vjernosti i službi izkazanoj priostojju i otacbeni bilo na ratištu bilo preko nemira u domovini. — Sva je prilika, da će Durnov biti opozvan. Nasljednikom mogao bi mu biti Gukov.

FRANCUZKA.

Štampa nazivlje historičnim događajem glasanje francuzkog senata o razstavi crkve od države u Napoleonicu. Po tome je konkordat sklopljen između Napoleona I. i Pija VII. a onda izpravljen za drugog carstva, sasvim prestao. Očekuje se sada, da će Vatikam odgovoriti na taj gotov čin emancipacije treće republike. — U Koneistoru medjutim

papa ne će o tome govoriti, dapače alokucija ne će imati nikakve političke aluzije ni na Francuzku, ni na koju drugu zemlju, već će imati samo vjerski karakter. Važnost alokucije je tim dakako znatno smanjena.

TURSKA.

U odnosjima između Porte i velevladstava nastala je velika povoljna promjena. Turska se je vlada uvjerila, da je iscrpila svoje dužnosti dostojanstvene reakcije, pa je zato njezina druga nota, popustljiva i prihvatljiva, uzeta temeljem za rješavanje ovog spora. Kroz malo dana naći će se prvi put, kojim će se doći do velevladstvene kontrole macedonskih financa, te će međunarodna flota domalo moći krenuti na povratku, ako ne bude zadržana, da zaposjeda i nadalje otok Mitilenu, kao jamstvo, da Turska ne će više pokušati namisao velevladstava. — Međutim Turska namjerava utvrditi Dardanele.

SERAJNI IZTOČ.

General Kuroki povratio se sa čitavim svojim štabom u Tokio, gdje je bio oduševljeno pričekan. Iz Seula, glavnog grada Koreje, dolazi vijest, da je onamo buknuła velika vojnička urota. Potbičeni su svi japanski poslanici u Koreji, te vi ministri, koji su podpisali mir i korjajansko-japanski ugovor.

Iz Tientsina odputovala je Kinečka komisija, koja ima zadaću, da pronči parlamentarne institucije raznih država, te da sastavi predloge za konstituciju, koja bi se imala uvesti u Kini.

NAŠI DOPISI

Split.

Ministarstvo unutarnjih posala dalo je nalog ovdješnjem okrugu sudu, da sklupi ugovor s gosp. Kavanjinom pl. Capogrosso glede zemljišta potrebita za zgradu c. k. Suda i dotičnih tamnica, koja bi se imala podići spram ovdješnjeg sjemeništa.

Povodom ove namjlene zgrade red nam je na vrijeme upozoriti zanimane faktore, da se odmah stave u dogovore i da se konkretiraju radi što boljeg pravca okolnih puteva. Sad je najzgodniji čas, da se na to pripazi, da se odredi i uzurva slobodan pravac puteva, koji, dobro uređeni, uplivaju silno na razvoj, na udobnost, pa i na veličinu grada. Obćinskom Upraviteljstvu ne možemo dostatno naproćuriti ovo pitanje.

Glede puta, koji vodi s ceste Solina Lovreta uprav k Spintu, obćina bi morala izposlovati, da svikolici mejašnici toga puta ustupe po nešto svoga kola s desne tole s lijeve strane, tako da ovaj put izadje barem 12 metara širok. Ovaj put mogao bi vrlo lako s vremenom postati ulicom samog grada u njegovu daljnjem razvitku. Mejašnici će, cijenimo, rado na to pristati, kad ih se upozori na blagodat te osnove i na njezinu važnost, s koje će taj put vriediti dvostruko više nego li danas. Kad se sagradi Sud, vas okolni prostor bit će takodjer sigurno zapremljen liepin zgradama, a što je širi put, to će i te zgrade imati veću vriednost. Tu će početi pravi novi, budući grad, tu je se odmah moralo baciti oko na prostor za novi trg. Luka Poljuda je li luka budućnosti splitske. Onaj put, što ide u pravcu od kazališta k Brodarici imao bi se izjednačiti s onim izpred poljodjeljske škole, put od kazališta k Lovretu mora se istim pravcem uputiti. Mejašnike treba upozoriti na važnost ovakvog uređenja, i na korist, koja će odatle gradu nastati. Potrebit je takodjer put na drugoj strani, t. j. ondje, gdje je jedan od najliepih gradskih predjela, biva, u Lućcu od Bačrica do zemljišta Roić, a odatle prema Gripama i dalje, dok se sastavi s onim od Solina na Kopljici, pa povis puta brda od Kopljice do Dujmovaca, o čemu je osnova već gotova u rukama c. k. Vlasti, ali one kao da ne će da se žure, valjda čekajuć, da bude opet novih žrtava, kao što ih je već do sad bilo, a onda će se tek maknuti.

Trogir.

Kad je splitska „Sloboda“ objelodanila onaj dopis iz Trogira proti društvu „Berislavić“ ona je već sada ograničila onu svoju demokratsku slobodu, koju je najavila u svom programu, jer inače, da se je uredništvo izpatilo od kojih elemenata vriedinom sastoji „Berislavić“ bilo bi se uvjerilo, da su u njemu samo pristojni i pošteni teozaci i radnici, te trgovci i posjednici, a nikako prostaci, pa ne bi bilo fiskalno ono pet redaka sastavljenih od odbora nekolicine golobradica, koji su u kritici samo demokratski, a u životu se pak drže kao najfiniji aristokrati. — Nije nam zadaća obzbitno se osvrćati na gori naznačeni dopis, jer čitajući ga, svak se može uvjeriti, da je „mladi odbor“ sam sobom u protuslovlju, to jest, oni kažu da je svrha društva poučavati i širiti prosvjetu u prosti narod, a tamo opet pišu, da obćeci s takovim ljudima čovjek postane prostakom. Dakle njihina je do pučke prosvjete i do demokratizma, koliko i do lanjskog snie-

ga! Ako su zbilja ono, što bi htjeli biti, onda za što ti jako nsoobrazeni i velenčeni demokrate ne silaze u redove naroda, da ga poučavaju: zašto ne otrgnu nješta časti onima, koje oni smatraju nesposobnim i koje omalovažavaju, da se pak oni isti stave na upravu, u interesu stranke i javne stvari? Ali njihov patriotizam sastoji samo u kritiziranju pu javnim mjestima svega i svašta; do ozbiljnog rada oni ne dolaze. Oni isti, koji su do jučer vikali i napadali društvenu upravu, jer da im je nemoguć pristup u društvo radi neodoljivih prostora, danas dižu svu buku i galamu na dotičnu jedino zato, što će napokon društvo razpolagati liepin lokalima i potrebitom dvoranom.

Što se pak tiče smiešnog predbacivanja, da uprava teži samo zatim, da se dočepa novaca za uređenje svojih financa, žalit je naše „mladiće“ kad onako pišu, pošto svaki zna, da obćanstvo svakog društva zavisi najviše o dobrom uređivanju njegovih novanih sredstava.

Svakako jao, te jao „Berislaviću“ i svakoj patriotskoj ustanovi kada bi ih svak podupirao, kao naši mladi „relojisti“.

Završujemo se izjavom, da je dopis „Slobode“ u svojoj cjelini skroz tendenciozan. — *Član.*

Stankovci kod Benkovca.

Ove godine u Stankovcima nama svima, pućkim prijateljima, koji želimo i hoćemo, da što bolje za svoj mili potlaćeni i zanemareni puk poradimo, tekuć dan u radosti i zadovoljstvu, a naprotiv neljudima i bezdušnicima teku u tuzi i žalosti, jer svedjer gledamo liep plod truda i rada našeg dićnog župnika o. fra Jure Samca. Mi se radujemo, kako naša selo napreduje i bolje postaje, a neljudi se nad tim napredkom suše, jer ne mogu više svoje nekrcšanski život sprovođiti u s pućkom kožom dalje živiti. Sretni smo, što smo ponovno našeg fra Juru dobili! Najprvog puta, kad je kod nas bio, on je Stankovec uljudio i uputio stazom pravog dobra, ali po njegovu odlazku bili smo opet zapušteni i zanemareni. Sad ga evo opet imamo, te nas opet on puti stazom ljubavi, mira i sloge. Fra Jure je uzor župnik! On je ponos i dika franovačka! U poučavanju svog stada njemu zar preme na daleko nema. Da je onakih po svim župam razjapiti, pustilo bi li nam narod uskrsnuo!

On je živi izkorenitelj psosti, pijanstva i svakog zla. I s oltara i van oltara radi on, kako bi svoje stado srećno i napredno učinio. Umije on izići na put medju svoje seljane, te ih na dobro i pravu krcšansko življenje priganjati. Nema dana, da on u tom poslu nije. Tu on njih uči, što je crkva, što škola, što knjiga, što zakon i što sve drugo. A koliko nam u „Seoskoj blagajnici“ vriediti! A jest njom liep napredak selu, a nazadak kamatnicima učinio! Gleđajući sve to uprav rastemo od milinja i dragosti. Nego nas u toj radosti bude u srce nemila vijest, koje se kroz selo donosi: da će fra Jure Stankovec ostariti. Bude li to, onda što po nas; Kamatnici i neljudine ej što će se obveseliti...!? Tad će oni pjevati pjesnu radostnicu, a mi žalostnicu! Ne dao toga Bog!

DOMAĆE VIESTI

Novozabrani obć. viećnici imadu večeras sastanak, na kojem će se sporazumjeti i odlučiti o sutrašnjem izboru novog obćinskog upraviteljstva. — Naš zastupnik D. A. Dulibić prispio je danas u Šibenik, da bude sastanku i izboru prisutan.

Umrlj. Odličnog gosp. A. Goldonia i njegovu obitelj zadesila je jučer teška nesreća. Umrla mu u mjestnoj pokrajinskoj bolnici dobra supruga Perina u 52. godini svoga vieka. — Pokojnica je od dužeg vremena bila trpeća, pa najzad i podlegla krutoj boljčiji. Viećni joj pokoj! Sveiljenoj obitelji naše iskreno žalovanje. Mrtvi ostanci pokojnice bit će sutra preneseni u Skradin.

U nedjelju umro je dobi starac Rikard Treleani, pensionirac, otac g. Am. Treleani-a. Laka mu bila zemlja!

Naš prilog. Upozorujemo naše štov. čitaoce na današnji prilog našeg lista, koji, i ako dug, veoma je zanimiv, te će bit rado od svakoga čitan.

Pjevačko-Muzičko društvo iz Smederova, sastavljeno od srbskih cigana, koncertira već dvie večeri u kafani Dračar na obće zadovoljstvo. Pjevaju skladno, a gude uprav zamjenom vještinom.

Sv. Luca ove je godine dječiji sigurno vrlo podatna bila. Vidjeli smo, kako su jučer, osobito sinoć, naši slastičari imali dosta posla, dok su opremili njezine mnogobrojne naručbe. Pa neka! Jutros se dječica veselila i hvalila Sv. Lucu, što im je noćas, i ako po zimi, napunila liepviećice sladićima. Blaženo doba bezazlenosti!

Vatra. U nedjelju u 4 sata poslie podje pojavila se je vatra u kuhinji učiteljeva stana u Mandalini. Kuhinja je bila gasp.dja zatvorena, a u kući nije nitko bio. Kad je gosp.dja Vlahović ušla u kuću, već je vatra probila vrata i plamen je suklijao u hodnik. Ona se odvaži kroz plamen u ku-

hinju, zgrabi vodu, što se je u siginma nalazila i izlije u vatru, pri čemu je zadobila jakih opeklima na rukama. Na zapomaganje skoćie seljani kō jedan, te muzko i žensko stanu gasiti i nakon malo časa sasvim ugase. Sreća da je ovako išlo, jer s onom silnom burom, da je susjedne sobe zahvatila vatra, bila bi kuća u tren pretvorena u prah i pepeo. Štete će biti oko 500 K.

U Šibici birana je dneva 7. tek. nova obćinska uprava. Bio izabran načelnikom gosp. Kažimir Brnetić, a prisjednicima gg. Gašpar Grandić, Ivomarija Petito, Spiro Lazarin, Ivan Maras, Gašpar Barbić i Kažimir Boničiol, svi čestiti pristae Hrvatske Stranke. — Usled ovih izbora čisti izgubiše ovu obćinu.

Franjo Košut Dru Trumbiću. Prigodom izbora za načelnika Košut je na 5. ov. mj. poslao Dru Trumbiću sljedeće brzojavku:

„Trumbić, načelnik — Spljet. — Najsrdaćnije čestitam vašemu jednodušnom izboru. Pozdrav našoj braći u Dalmaciji — Kossuth“.

Na 10. ov. mj. načelnik Spljeta je odgovorio sljedećim brzojavom:

„Franjo Kossuth, predsjednik koalicije - Pešta. Srdaćna hvala na Vašoj udvornjoj čestitici. Izvinitie zakašnjenje prouzrokovano mojom dugom odsutnosti. Želim da stećete podno zdravlje. Odami Trumbić“.

Košut, jer ne zna hrvatski, a uzgojen u Italiji, poslao je brzojavku na talijanskom jeziku, a tako mu i je D. Trumbić odgovorio.

Hrvatska Kruna. Na svoj način, t. j. izvrćanjem i varanjem, zamjera nam, što osuđujemo D. J. Josefa i usvajamo rietku resoluciju, ali uz put zaboravlja ona, da iznese razloge, s kojih mi usvajamo resoluciju i udaramo po D. J. Josefu. Pišemo javno i za ljude, ako može dakle, neka „Hrvatska Kruna“ naše razloge pobije, a nek ne klapa. Ućinit će liepšu figuru, nego kad spominje, da je nekoliko uvriedjenih djaka obranilo D. J. Josefa. To i je što one djake još i danas peće, jer bez njih D. J. Josef bio bi davno zaboravljen. . . .

Upućujemo „Hrvatsku Krunu“ i na današnji naš uvodni razgovor.

Dubrovnik za sveobće izborno pravo. Na 10. o. m. u Bondinomu kazalištu bila je velika skupština za obće izborno pravo, kojoj su saučestvovalie sve dubrovačke stranke. Na imo Hrvata govorio je Naćelnik dr Pero Čingrija, na imo Srba dr. Vlaho Matjević, autonomna sudac Benvenuti, i socijalista radnik Henć iz Spljeta. Skupštini je predsjedao Artur pleni. Saraca.

Jednoglasno je prihvaćena resolucija za tajno i obće pravo glasovanja, nakon čega se skupština u potpunom redu razišla.

Iz Benkovca okolice. Amo se navrgla braća biti, kō da im se dogodio. Nekidan brat brat ubi u Vuksiću, a na 2. o. mj., u Pristegu, posvadi se Martin Šarić s bratom Barišom i metni se mi najzad iz puške i svu mu saćnu sasu u glavu i prsa. Daleko bilo, a puška nećista pa olovo ne obršlo svoju, te lako da rana preboli. Braća su se uvijek nevjerila i iz nevjere svadjala, te eto najzad dodje, da se jedan u drugog iz puške meće.

Za drušvo Sv. Ćirila i Metoda u Istri primilo je naše uredništvo od gosp. Luke Bukića K 330 skupšene prigodom jednog prijateljskog obieda, od X. N. K 2, od N. N. para 70, od g. Šime Šupuka K 2 u počast blage uspomene R. Treleani, gosp. Nikola Subotić i počast blage uspomene Perine Goldoni K 5. Prija izkazanih K 192-17. — Ukupno K 205-17. — Napried za našu Istru!

Porotna razprava

proti PETRU KRNIĆU bivšom tajniku-blagajniku seoske blagajne u Prvic-Šeparinu.

Pitanja postavljena poroti glasila su: I. Glavno pitanje. Jeli obtuženik Petar Krnić pk. Andrije pućki učitelj u Prvic-Šeparinu kriv: što je kroz razdoblje od početka god. 1899 do 9 Veljače t. g. u svojstvu tajnika-blagajnika seoske zajmovne blagajne u Prvic-Šeparinama, registrirane zadruge na neogranićeno jamćenje, zadržao i prisvojio svotu novaca od preko 600 K, njemu, u gori navedenom svojstvu povjerenih pripadajućih istoj blagajni?

II. Eventualno pitanje za sami slučaj da bi niećno od govoreno bilo na I. glavno pitanje. Jeli obtuženik kriv, što je kroz isto razdoblje zadržao i prisvojio svotu novaca od preko 100 ali ne preko 600 K njemu u tom svojstvu gori povjerenih pripadajućih istoj blagajni?

III. Glavno pitanje. Jeli obtuženik himbenom predstavljjenjima i činjenjima zaveo u bludnju upravu pućke Banke u Splitu krivotvoriv te odbitkovav kod iste banke sljedeće mjenice: 5 Studenoga 1901 na K 1500, 13 travnja 1902 na K 2000, 13 kolovoza 1902 na K 2000, 5 Prosinca 1902 na K 2000, 20 Ožujka 1903 na K 1200 5 Travnja 1903 na K 2000, 30 Srpnja 1903 na K 2000, 5 Kolovoza 1903 na K 2000, 30 Stu-

denoga 1903 na K 2000, zatim dvie mjenice dneva 29 Ožujka 1904 na K 2000 svaku, one 30 Srpnja 1904 na K 2000 i 5 Kolovoza 1904 na K 2000, te napokon dvie mjenice dneva 30 Prosinca 1904 na K 6000 svaku, a to u namjeri da nanese istoj Banki u njezinom vlasništvu, kao što je i nanio štete u iznosu preko 600 K?

IV. Glavno pitanje. Jeli kriv što je himbenom predstavljjenjima i činjenjima opetovano zaveo u bludnju upravu Podružnice Ljubljanske Kreditne Banke u Splitu krivotvoriv te odbitkovav kod iste dvie mjenice 27 Svibnja 1904 na K 6000 svaku, te dvie mjenice 27 Studenoga 1904, na K 6000 svaku, a to u namjeri da nanese istoj Banki u njezinom vlasništvu, kao što je i nanio, štete u iznosu preko 600 K?

V. Glavno pitanje. Jeli obtuženik kriv što je, krivotvoriv upisnike Blagajne Prvic-Šeparina, cijelo dopisivanje sa blagajnom u Hvaru, te zatajiv primljeni novac, himbenim predstavljjenjima i činjenjima, u namjeri, da nanese blagajni za štetnju i zajmове na Hvaru štetu preko K 600, zaveo u bludnju upravu iste blagajne nanievši ovaj štetu od K 2891-36?

VI. Glavno pitanje. Jeli obtuženik kriv što je, krivotvoriv cijelo dopisivanje i zatajiv cijelo poslovanje i primljeni novac himbenim predstavljjenjima, nima i činjenjima u namjeri, da nanese Don Ivanu Lućkić pok. Nikole iz Hvara sada nastanjenu u Trstu, štetu preko 600 K, zaveo u bludnju istoga Lućkića nanievši ovom štetu od K 4000?

VII. Glavno pitanje. Jeli obtuženik kriv što je dneva 9 veljače 1905 u Prvic-Šeparinama, u namjeri da nanese štete u njihovome vlasništvu preko K 600, himbenim predstavljjenjima, nastojeći ih zavesti u bludnju, Niku Vlahova pok. Mate, Andriju Mijata Padina, Lovru Cukrova pok. Marka, Grgu Grubelića Šimina, i Filipa Antića pok. Mate e da podpišu dvie nove mjenice na korist Podružnice Ljubljanske Banke u Splitu svaka na 6000 K, poduzeo čin na djelotvorno izvršenje vodeći, koji samo slučajno nije nspio?

Porotnici su na prvo glavno pitanje su 9 glavoce odgovorili sa da. Drugim se pitanjem nisu bavili, a ostala su potvrdili. I tako je Krnić, kako smo javili, bio osuđen na 4 godine i 6 mjenice.

Ovom razpravom ćemo se posebno baviti, jer je od velikog utjecaja na razvoj naših seoskih blagajna.

NAŠE BRZOJAVKE

BEĆ, 13. U parlamentu je odbaćena prešnost českog predloga, kojim se tražio opoziv daljnjih odašiljanja četa u Česku.

U ovom poslu poslani nam brzojav bio nam je njekidan uredovno zapljenjen. (Ured.)

BEĆ, 13. Odbor za carinu odobrio je trgovaćki provizorij sa Italijom.

CARIGRAD, 13. Sultan je pristao, da izpunii zahtieve postavljene mu od demonstirajućih veljevlata.

ZAGREB, 13. Nadbiskup Posilović u svojio je podastrtu vladinu osnovu.

RIJ, 31. I papa osuđuje progrom židova u Rusiji. Pripremaj se veliki izkazi u prilog židova.

Vlastnik, Izdavaatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ. Tiskarica Ivan Šlaginatz — Šibenik.

Tko želi kupiti ameriksane loze, korenjaka sa žilama, Rupestris — Monticola — cijena 1000 komada 50 K —, neka se obrati MATI DOBROVIĆU u ZLOSELIM.

Najliepi dar za skorašnje božioćne blagđane i za mlado ljeto.

Jedino se kod podpisana mogu nabaviti IZVORNI ŠIVAČI „SINGER“ STROJEVI

S CENTRALNOM BOBINOM

uz bezplatno poučavanje u šivenju domaćih radnja i u unjetničkom vezivu na tim strojevima. Prodajem na nezmatne sedmicne obroke od 2 K. Otskrbljem svuise iglama, remenjem, uljem i svim drugim nuzeđenim potrebntimam za šivaće strojeve.

Svuiše primam u zamjenu stare strojeve i popravjam iste bili oni kojejednrago sustava.

Zastupatelj

Karlo Bamberger

ŠIBENIK. (Glavna ulica) — ŠIBENIK sućelice Ljekarni Dalle Festa.

Najliepi dar za skorašnje božioćne blagđane i za mlado ljeto.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

—(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)—

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamčavanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz potvrdu na tekuci ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, napunice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predujmova na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijskih papira, založnica prioriteta obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvorne sredke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kaponske arke. Provdaja osiguranje proti tečajnom gubitku i riebanih srećaka i zadužnice.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaze vojničko-

ženitbena i sve druge jamčevine u vriednosnim papirima, te provadja konversije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Eskomtira mjenice, napunice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vućenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljaće i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve pitanje obaviesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobiti se mogu izvrsne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. musterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpomojnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

VAŽNO ZA DJECU!

Jedan od najboljih načina, da im se **djeca sačuvaju zdrava**, da im se **poboljša krv i ojačaju pluća** jest davati im više puta na dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s mliekom. — Preporuča se i starijima proti nazebam.

Čista naravskog meda po 60 novč. kg. može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Za božićno drvo

— naci ćete —

u dućanu **IVANA RUDE**
Glavna ulica - ŠIBENIK

svakovrstnih nakita: *slatnih i srebrnih zviezda, zviezda repatica, lančića, vrpca, trakova, krušnjica, grozdova, sjajnih i raznobojnih oblika, anđjelčića, ptičića, na krasnih sećelica sa svojim stalcima za pričvršćivanje uz drvo*, — sve to u raznim veličinama; onda još *pamučnog neizgorivog sniega, praskavih sećelica* i bezbroj drugih sitnica, kojima se razkošno, a ipak uz najumjereniji trosak može okititi božićno drvo.

Vanjskim naručiteljima šalje se roba pouzdaćem, ali se prima natrag sve, što im se slučajno ne dopane.

U knjižari **IVANA GRIMANI-A** mogu se dobiti najljepši i svojim sadržajem najzanimljiviji **koledari** za godinu 1906. kao:

	Cijena K 2:—
„Zabavni Koledar“	1:—
„Hrv. Vojnički Koledar“	30
„Veliki Marijin Koledar“	1:—
„Sareni svjetski Koledar“	40
„Novi šaljivi slik. Koled.“	40
„Danica“ Ljetopis družta Svetajer.	50
„Civil i Metod Koledar“	60
„Djački Koledar“	50
„Gospodar. i vinogr. Kol.“	50
„Jelačić“ HRVAT. VOJNIČKI KOL.	50
„Prijatelj Naroda“	40
„Pučki zagrebački kol.“	20
„Šošter Kalendar“	20
„Šošter zagreb. kol.“ (stari)	50
„Sroce Isusovo“	1:60
„Šumarski koledar Hrv.“	30
„Živila Hrvatska“ koledar	60
„Kal. Sroca Isusova i Marij.“	60
„Zvekan“ Humoristički kalendar	60
„Zvonimir“ Hrv. ilustir. Kalendar, ujedno uredovnik, poslovnik i zabavnik	1:60
„Marjan“ Špiltski Almanah	50
„Bog i Hrvati“	1:—
Block dnevni i tjedni koledari:	
„BLOK DNEVNI KOLEDAR“ sa proštorom za bilješke	1:20
„TJEDNI KOLEDAR“	1:40
Njemački koledari:	
„AGRIMER 20 KR. KALENDER“	40
„AGRIMER BOTE“	80
„FLIEGENDE BLÄTTER KALENDER“	1:20
„DER WIENER BOTE ILLUSTR. KAL.“	70
„FROMME'S WIENER AUSKUNFTS-KALENDER“	2:—
Francuzki:	
„ALMANACH HACHETTE“	2:50

Naručbe izvana prima se i šalje samo ako su popunjene dotičnim iznosom, nadolasci 20 para za poštomu.

Jadranska Banka

u Trstu

Bankovne prostorije u ulici **Nicoid Macchiavelli, br. 26.** započela je svoje poslovanje, te

obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskontiruje mjenice, daje predujmova na vrijednosne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire svake vrsti, devize, mozamni zlatni i srebrni novac, te banknote, i unovčuje kupovne i izričane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekuci i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Štovanom občinstvu preporučujem upotrebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**, koja **okrepljuje želudac, razgrijava živce, zaustavlja projev i lieči od groznice, tifusa, hujavice i t. d.**

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“ dobiva se kod distilera

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

Ja ne poznam

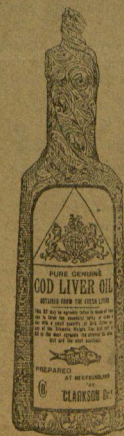
boljeg i uspješnijeg medicinskog sapuna do davno prokušanog

BERGMANNOVA LIER-MLIEČNOG SAPUNA

(LILIENMILCHSEIFE)

od Bergmanna i dr., Tetschen na/L. kojim se njeguje koža, kojim se osobito uklanjaju s nje ljetne pjegice i s kojega lice dobiva nježnu boju.

Pretplatno komad 80 para u **Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.**



CLARKSON BR. S

PREPARED BY NEWFOUNDLAND

CLARKSON BR. S

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH proti plućnim bolestim, zliezdama, škrofelozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje

CLARKSON BR. S

zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski auktoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstima postaviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik želi postići cjelopitnog organizma, kao i povišenje tjelesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čuvat se treba od naličnosti. —

Zahtjevati se mora naročito **CLARKSON BR. S ULJE OD BAKALARA.**

— Cijena za svaku flašu Kr. 2. —

— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i Heregovinu: **C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Anli od Padue ŠIBENIK.**

VELIKO SKLADIŠTE POKUŠTVIA

A. DELFIN

ŠIBENIK (Glavna ulica)

obskrbljeno je raznim krasnim okviri-ma, ogledalima i fapecarijom. — Velika izradba - narodnih škrinja -

Naručbe se izvršavaju najvećom točnošću. Cijene umjerene uz najpovoljnije uvjete. o o o o o o

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Janakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim mrvodijama, predmećima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

NAJBOLJI I NAJJEFTINIJI
SIVAČI STROJEVI O O O O
„SINGER“ O O O O
MAJNOVIH SISTEMA O O



DOBIVAJU SE SAMO U SKLADIŠTU SIVAČIH STROJEVA „SINGER“.

IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.

Zlatarija Antuna Vučića

Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta, kao i dragocjenih kamenâ. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cijenu. — Veliki izbor liepih galantarija pravog kinežskog srebra.



Skladište svih vrsti stakala za uzdržanje i poboljšanje vida, finih dalekozora, toplomjera, tlakomjera itd. — Primaju se i poprave uz najumjerenije cijene.